

การประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ
ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ^{1/}
วาณี ศิลประสาทเอก^{2/} ประทุม มะลิเครือ^{3/}

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ และปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ จำนวน 74 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่(Frequency) ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean)

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 61 ปีขึ้นไป จบชั้นประถมศึกษา มีการประกอบอาชีพก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมคือ รับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมน้อยกว่า 5,000 บาท ประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ไม่เคยเลี้ยง เกษตรกรทั้งหมด ได้รับการสนับสนุนพันธุ์แพะเพศเมียรายละ 2-3 ตัว เพศผู้ได้รับการสนับสนุนบางรายๆ ละ 1 ตัว เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการซื้อแพะมาเลี้ยงเพิ่มและไม่มีแพะอยู่เดิม ปัจจุบัน ณ ปีที่ศึกษา เกษตรกรเลี้ยงแพะร้อยละ 89.19 ระยะเวลาที่เลี้ยงแพะ 1.89 ปี สาเหตุที่เลิกคือ ไม่มีพื้นที่เลี้ยง อายุมาก และไม่มีเวลาเลี้ยง ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะของเกษตรกรก่อนที่จะ เลิกเลี้ยง พบว่า เมื่อได้รับการสนับสนุนแม่พันธุ์แพะแล้ว ส่วนใหญ่เกษตรกรจะเลี้ยงด้วยตนเอง พื้นที่ที่ใช้เลี้ยงเป็นที่ของตนเองร่วมกับที่สาธารณะทั่วไป เลี้ยงแบบขังคอกร่วมกับการปล่อย ใช้กระถินเป็นอาหารหลัก ในรอบปีที่ผ่านมาไม่มีรายได้จากการเลี้ยงแพะ

การประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ สรุปได้ว่า การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ส่วนการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ เกษตรกรเห็นด้วยในทุกประเด็นที่ดำเนินกิจกรรม โดยเห็นด้วยมากในประเด็นของการบริหารและควมมีประโยชน์ของกิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรพบมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ 1) ไม่มีพื้นที่สำหรับเลี้ยงแพะ 2) อื่นๆ (เช่น ไม่ถนัด/มีอาชีพอื่นที่สร้างรายได้มากกว่า/ไม่ซื้อสัตว์/ทุนหมด/ขาดแคลนน้ำ หน้าแล้ง/ไม่มีเวลา เป็นต้น) และ 3) เกษตรกรมีอายุมากไม่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ

คำสำคัญ : การประเมินผล, กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ,

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1/ ทะเบียนผลงานวิชาการเลขที่ 59(2)-0516(7)-050

2/ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3/ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกระบี่

The Evaluation of Goat Raising Promotional Activities of A Conservation and Reforestation Project for Kuiburi National Park under the Royal Development Projects ^{1/}

Wanee sinprasart-ek ^{2/} Prathum malikrue ^{3/}

Abstract

The purposes of this study were to evaluate goat raising promotional activities and to examine farmers' opinions toward goat raising promotional activities as well as determining problems and obstacles of farmers who participated in goat raising promotional activities under a conservation and reforestation project for KuiBuri National park, a royal development project. The subjects taking part in goat raising promotional activities were 74 farmers. The data were collected using a questionnaire. The descriptive statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, and means.

The results of this study revealed that the majority of farmers participating in the project were male, aged 61 onwards, holding a primary school certificate, career before and after attending the activities raising goats is hiring, having an average income prior to and after the training of 5,000 baht, and having no experience in raising goats. All farmers were given 2-3 female goats. Some were also given one additional male goat. The majority of them did not buy additional goats and had never had any goats before. In the year of the study, there were 89.19% of farmers who had given up raising goats. The total number of years of raising goats was 1.89. Their main reason for abandoning goat farming was that they had no space for raising them and they themselves got older and had no time. Also, they reported that, before giving up, when they were given female goats, they usually fed them themselves, using their own and public space. Moreover, they confined their goats in shelters and let them roam freely. The farmers usually fed their goats with leaves of sponge trees. The subjects did not earn any income from raising goats in the past year.

In summary, it was shown that goat raising promotional activities did not successfully meet planned objectives. Regarding the farmers' opinions, they agreed with every issue related to the activities. Specifically, the one in relation to the administration and benefits of the activities was rated the highest. Finally, there were three main problems and obstacles facing the farmers participating in this study. These included (1) having no space for raising goats; (2) having other problems, such as not being keen on raising goats/having other jobs that offered more income/no funding/shortage of water, especially in a drought season/ having no time, etc. (3) The farmers participating in the project were aging; they were not suitable for raising goats as their occupation.

Key words: Evaluation , Goat Raising promotional Activities , A Conservation and Reforestation Project for Kuiburi National Park

---

1/ Scientific Paper No. 59(2)-0516(7)-050

2/ Prachuapkhirikhan Provincial Livestock Office

3/ Krabi Provincial Livestock Office

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่ดำเนินงานสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานพระราชดำริเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2540 ให้อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีให้กลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ โดยใช้รูปแบบดำเนินการฟื้นฟูเช่นเดียวกับโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี และโครงการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี ซึ่งประสบผลสำเร็จในการดำเนินการแล้วมาขยายผลการพัฒนาด้วยการศึกษา สำรวจ และนำผลการศึกษาดำเนินการตามแนวพระราชดำริที่มีศักยภาพเหมาะสมกับพื้นที่มาดำเนินการ ป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีเดิมเคยอุดมสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ไม้ และสัตว์ป่าโดยเฉพาะช้างป่า เกษตรกรได้บุกรุกเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่คือทำไร่สับปะรด จนกระทั่งป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวได้กลายเป็นป่าเสื่อมโทรม ความอุดมสมบูรณ์ของดินและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ สมบูรณ์น้อยลง ทำให้สัตว์ป่าถูกทำร้ายและขาดแหล่งอาหาร จึงได้บุกรุกที่ดินและหาแหล่งอาหารจากพืชไร่ของเกษตรกร ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพืชผลของเกษตรกรบ่อยครั้ง ดังนั้น เพื่อมิให้พื้นที่บริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีเสื่อมโทรม และเสียสมดุลของระบบนิเวศน์มากกว่านี้ จึงจำเป็นต้องฟื้นฟูสภาพป่าไม้และระบบนิเวศให้กลับคืนสู่ความสมบูรณ์ดังเดิมโดยเร็วที่สุด รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ราษฎรให้สามารถนำมาประกอบอาชีพเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จึงได้อนุมัติแผนงาน/กิจกรรมงบประมาณ ประจำปี 2543 ให้กรมปศุสัตว์ดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมปศุสัตว์, 2543)

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา โดยระหว่างปี 2542-2547 สนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก (ไก่พื้นเมืองและเป็ดเทศ) ปี 2548 สนับสนุนและส่งเสริมในรูปแบบของการตั้งฟาร์มสาธิตในพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และกระจายพันธุ์สู่ชุมชน โดยจัดตั้งฟาร์มสาธิต 2 แห่ง เป็นฟาร์มสาธิตเลี้ยงไก่พื้นเมือง 1 แห่ง และฟาร์มสาธิตเลี้ยงสุกร 1 แห่ง จากสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก ยังไม่สามารถพัฒนาให้เป็นอาชีพที่สร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสุกร เกษตรกรไม่สามารถพัฒนาให้เป็นอาชีพหลักอย่างต่อเนื่องและไม่สามารถกระจายพันธุ์สู่ชุมชนได้ เนื่องจากสุกรเป็นสัตว์ที่ต้องใช้ทุนดำเนินการค่อนข้างสูงกว่าสัตว์ชนิดอื่น ดังนั้นในปี 2549 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงได้เสนอแผนดำเนินการส่งเสริมเป็นกิจกรรมการเลี้ยงแพะ เนื่องจากเมื่อพิจารณาทั้งบริบทของพื้นที่ ทุนในการดำเนินกิจการ ตลอดจนสถานการณ์ด้านการตลาดในขณะนั้น มีความเป็นไปได้ว่า เกษตรกรจะสามารถพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์ได้อย่างมั่นคงและ

ต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ต้องมีการประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและอุปสรรคต่างๆ ที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุง และเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

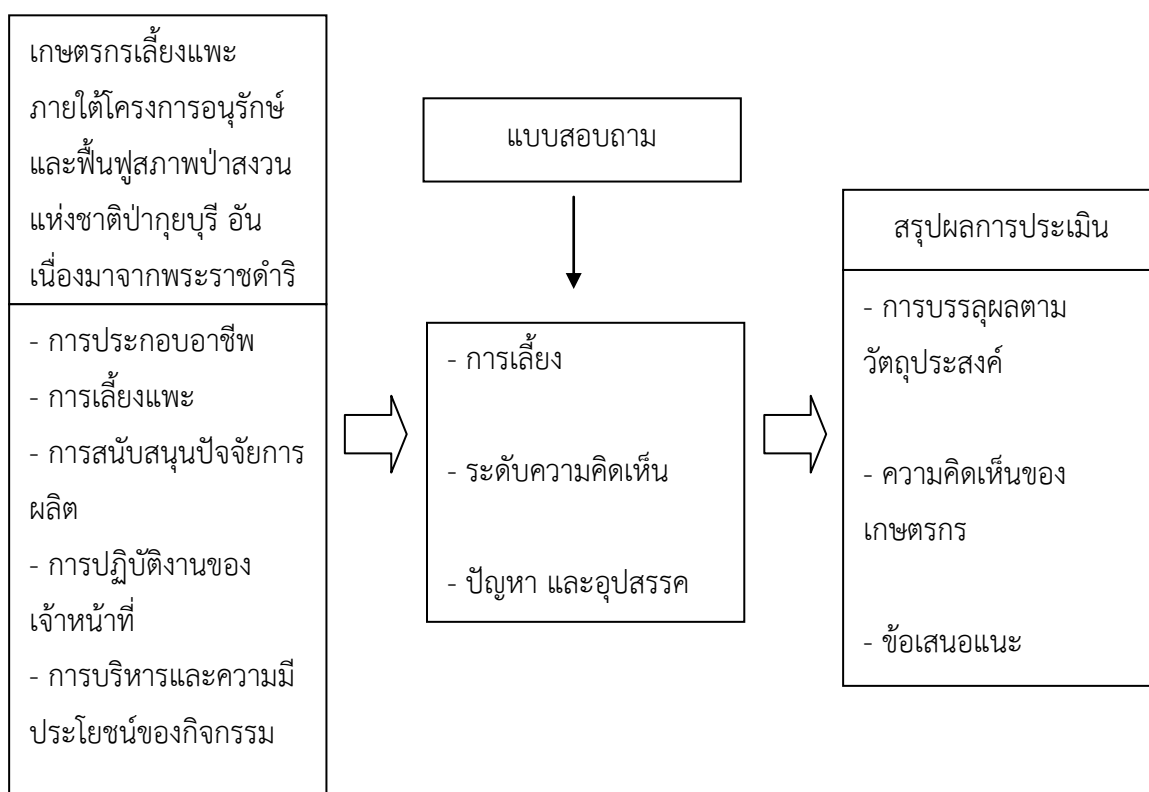
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. ทราบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
3. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นำข้อมูลที่ได้จากผลงานวิชาการไปพัฒนาและแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ขอบเขตของการศึกษา

ประชากรในการศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และได้รับการสนับสนุนพันธุ์แพะ อาหาร เวชภัณฑ์ ในปีงบประมาณ 2549, 2551, 2552, 2553 และปี 2554 รวม 100 ราย (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2558)

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการ หมายถึง โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พื้นที่โครงการ หมายถึง พื้นที่หมู่ 7 บ้านรวมไทย ,หมู่ 8 บ้านพุดอน และ หมู่ 9 บ้านย่านซื่อ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ความคิดเห็นของเกษตรกร หมายถึง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ และให้สัมภาษณ์ เรื่องการประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พื้นที่ราชการ หมายถึง พื้นที่สำหรับการผลิตพืชอาหารสัตว์ของสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์ บ้านรวมไทย ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การประเมินผลกิจกรรมการเลี้ยงแพะ หมายถึง การประเมินผลวัตถุประสงค์ของกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะ หมายถึง เกษตรกรมีการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะเป็นอาชีพหลัก หรือเป็นอาชีพรอง หรือเป็นอาชีพเสริม

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 74 ชุด โดยข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรพบเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ตอนที่ 5 ผลการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 3 พบว่า เกษตรกรมีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1) เพศ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59.46 ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 40.54

2) อายุ พบว่า เกษตรกรอายุ 61 ปีขึ้นไปมีมากที่สุดคือ คิดเป็นร้อยละ 40.54 รองลงมา อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.97 อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.62 อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.46 และอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.41

3) ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 83.78 รองลงมา จบชั้นมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 9.46 อนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 4.05 และไม่เรียนคิดเป็นร้อยละ 2.70

4) อาชีพก่อนเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 71.62 รองลงมาคือ อื่นๆ เช่น หาปลา/ค้าขาย/ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 12.16 เลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 8.11 ทำไร่สับปะรด คิดเป็นร้อยละ 8.11

อาชีพหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 59.46 รองลงมาคือ อื่นๆ เช่น หาปลา/ค้าขาย/ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุ/ได้ค่าเลี้ยงดูจากลูกหลาน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 18.92 เลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 10.81 ทำไร่สับปะรด คิดเป็นร้อยละ 10.81

5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.46 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.38 มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.51 มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.05 และมีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.70

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า เกษตรกรมากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.65 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.78 มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.11 มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.76 และมีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.70

6) ประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะก่อนเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 81.08 รองลงมา มีประสบการณ์เลี้ยงแพะ 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.46 มีประสบการณ์เลี้ยงแพะมากกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.41 และมีประสบการณ์เลี้ยงแพะ 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.05

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

		n=74	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	44	59.46
	หญิง	30	40.54
อายุ	น้อยกว่า 20 ปี	-	-
	21-30 ปี	4	5.41
	31-40 ปี	7	9.46
	41-50 ปี	17	22.97
	51-60 ปี	16	21.62
	61 ปีขึ้นไป	30	40.54
ระดับการศึกษา	ไม่เรียน	2	2.70
	ประถมศึกษา	62	83.78
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือต่ำกว่า	7	9.46
	อนุปริญญา/ปวส.	3	4.05
	ปริญญาตรี	-	-
	สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
อาชีพก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	รับจ้าง	53	71.62
	ทำไร่สับปะรด	6	8.11
	เลี้ยงแพะ	6	8.11
	อื่นๆ (เช่น หาปลา ค้าขาย ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุ)	9	12.16
อาชีพหลังเข้าร่วมกิจกรรม	รับจ้าง	44	59.46
	ทำไร่สับปะรด	8	10.81
	เลี้ยงแพะ	8	10.81
	อื่นๆ (เช่น หาปลา ค้าขาย ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุ)	14	18.92

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม (ต่อ)

		n=74	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนเข้าร่วม กิจกรรม	น้อยกว่า 5,000 บาท	44	59.46
	5,001-10,000 บาท	21	28.38
	10,001-15,000 บาท	2	2.70
	15,001-20,000 บาท	4	5.51
	มากกว่า 20,000 บาท	3	4.05
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนหลังเข้าร่วม กิจกรรม	น้อยกว่า 5,000 บาท	36	48.65
	5,001-10,000 บาท	25	33.78
	10,001-15,000 บาท	6	8.11
	15,001-20,000 บาท	2	2.70
	มากกว่า 20,000 บาท	5	6.76
ประสบการณ์เลี้ยงแพะ	ไม่เคยมีประสบการณ์	60	81.08
	มีประสบการณ์ 1 ปี	-	-
	มีประสบการณ์ 2 ปี	3	4.05
	มีประสบการณ์ 3 ปี	7	9.46
	มีประสบการณ์มากกว่า 3 ปี	4	5.41

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 4 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะของเกษตรกรที่เข้ากิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ดังนี้

1) การได้รับสนับสนุนพันธุ์แพะ พบว่า เกษตรกรทั้งหมด 74 ราย จะได้รับการสนับสนุนพันธุ์แพะเป็นเพศเมีย รายละเอียด 2 ตัว คิดเป็นร้อยละ 100.00 และเกษตรกรจำนวน 15 ราย ได้รับการสนับสนุนพันธุ์แพะเพศผู้ด้วย รายละเอียด 1 ตัว คิดเป็นร้อยละ 20.27

2) การซื้อพันธุ์แพะมาเลี้ยงเพิ่ม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่ซื้อแพะมาเลี้ยงเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 77.03 ส่วนเกษตรกรที่มีการซื้อแพะมาเลี้ยงเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 22.97

3) เกษตรกรที่มีพันธุ์แพะอยู่แล้วก่อนได้รับการสนับสนุน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่มีแพะอยู่เดิม คิดเป็นร้อยละ 85.14 เกษตรกรที่มีแพะอยู่บ้างแล้วก่อนได้รับการสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 14.86

4) เกษตรกรที่ยังเลี้ยงแพะในปัจจุบัน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ เลิกเลี้ยงแพะไปแล้ว คิดเป็นร้อยละ 89.19 เกษตรกรที่ยังเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 10.81

5) ระยะเวลาที่เลี้ยงก่อนเลิกเลี้ยง พบว่า เกษตรกรมากที่สุด เลี้ยงแพะเพียง 1 และ 2 ปี จึงเลิกเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 28.79 รองลงมาคือ เลี้ยงแพะน้อยกว่า 1 ปี จึงเลิกเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 21.21

เลี้ยงแพะมากกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.67 และเลี้ยงแพะ 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.55 โดยเฉลี่ยเกษตรกรเลี้ยงแพะ 1.89 ปี สูงสุดเลี้ยงแพะ 9 ปี ต่ำสุดเลี้ยงแพะ 3 เดือน จึงเลิกเลี้ยง

6) สาเหตุที่เลิกเลี้ยง พบว่า เกษตรกรมากที่สุด ให้เหตุผลว่าไม่มีพื้นที่เลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 31.82 รองลงมาคือ เกษตรกรมีอายุมาก คิดเป็นร้อยละ 27.27 ไม่มีเวลาเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 22.73 แพะมีจำนวนน้อยไป คิดเป็นร้อยละ 12.12 พันธุ์แพะไม่สมบูรณ์ขยายพันธุ์ไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 3.03 ตลาดแพะไม่แน่นอนและเกษตรกรเปลี่ยนอาชีพที่สร้างรายได้มากกว่า คิดเป็นร้อยละ 1.52

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

		n=74	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การได้รับสนับสนุน	ได้รับแพะเพศเมีย	74	100.00
พันธุ์แพะ	ได้รับแพะเพศผู้	15	20.27
การซื้อพันธุ์แพะเพิ่ม	ไม่ซื้อเพิ่ม	57	77.03
	ซื้อเพิ่ม	17	22.97
เกษตรกรที่มีพันธุ์แพะอยู่แล้วก่อนได้รับการสนับสนุน	ไม่มี	63	85.14
	มี	11	14.86
เกษตรกรที่ยังเลี้ยงแพะในปัจจุบัน	เลิกเลี้ยง	66	89.19
	ยังเลี้ยงอยู่	8	10.81
ระยะเวลาที่เลี้ยงก่อนเลิกเลี้ยง ^{1/}	น้อยกว่า 1 ปี	14	21.21
	เลี้ยง 1 ปี	19	28.79
	เลี้ยง 2 ปี	19	28.79
	เลี้ยง 3 ปี	3	4.55
	เลี้ยงมากกว่า 3 ปี	11	16.67
	เฉลี่ยระยะเวลาเลี้ยง 1.89 ปี สูงสุด 9 ปี ต่ำสุด 3 เดือน		
สาเหตุที่เลิกเลี้ยง ^{1/}	แพะมีจำนวนน้อยไป	8	12.12
	ไม่มีพื้นที่เลี้ยง	21	31.82
	ไม่มีเวลาเลี้ยง	15	22.73
	ตลาดไม่แน่นอน	1	1.52
	เปลี่ยนอาชีพ	1	1.52
	ขยายพันธุ์แพะไม่ได้	2	3.03
	เกษตรกรมีอายุมาก	18	27.27

หมายเหตุ: 1/ สอบถามจากเกษตรกรที่เลิกเลี้ยง จำนวน 66 คน

ผลการศึกษาจากตารางที่ 4 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงแพะและรายได้ที่เกิดจากการเลี้ยงแพะของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งที่ยังมีการเลี้ยงแพะและเลิกเลี้ยงแพะ ดังนี้

1) การจัดการหลังได้รับพันธุ์แพะ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ นำแพะไปเลี้ยงเอง คิดเป็นร้อยละ 74.32 นำแพะไปฝากเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 25.63

2) พื้นที่ใช้เลี้ยงแพะ พบว่า เกษตรกรมากที่สุด ใช้พื้นที่ของตนเองและที่สาธารณะทั่วไปเลี้ยงแพะที่ได้รับการสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 49.09 ใช้พื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 29.09 ใช้พื้นที่ของราชการ คิดเป็นร้อยละ 20.00 และให้พื้นที่ของตนเองร่วมกับที่ของราชการ คิดเป็นร้อยละ 1.82

3) วิธีการเลี้ยงแพะ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ เลี้ยงแพะแบบขังคอกรวมกับการปล่อยแปลง คิดเป็นร้อยละ 54.55 เลี้ยงแพะแบบขังคอก คิดเป็นร้อยละ 27.27 เลี้ยงแบบปล่อยแปลง คิดเป็นร้อยละ 16.36 และเลี้ยงแบบผูกล่าม คิดเป็นร้อยละ 1.82

4) การให้อาหาร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้อาหารหยাবเลี้ยงแพะเพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 83.64 ใช้อาหารหยাবร่วมกับอาหารข้น คิดเป็นร้อยละ 16.36

5) อาหารหยาบที่ใช้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้กระถินเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 96.36 รองลงมา ใช้หญ้าสดเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 36.36 ใช้พืชอาหารสัตว์อื่นๆ เช่น กากมัน พืชผักทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 9.09 และ ใช้เปลือกสับปะรดเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 1.82

6) รายได้จากการเลี้ยงแพะในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 86.49 มีรายได้มากกว่า 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.41 มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.70 มีรายได้ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.70 และ มีรายได้ 50,001-60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.70 โดยมีรายได้เฉลี่ย 151,410 บาท มีรายได้สูงสุด 350,000 บาท ต่ำสุดคือ ไม่มีรายได้

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละวิธีการเลี้ยงแพะ และรายได้ที่เกิดจากการเลี้ยงแพะของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งที่ยังมีการเลี้ยงแพะและเลิกเลี้ยงแพะ

		n=74	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจัดการหลังได้รับ	นำมาเลี้ยงเอง	55	74.32
พันธุ์แพะ	ฝากเลี้ยง	19	25.63
พื้นที่ใช้เลี้ยง ^{1/}	ของตนเอง	16	29.09
	สาธารณะ	-	-
	ของตนเองและสาธารณะ	27	49.09
	พื้นที่ของราชการ (สถานีพัฒนาอาหารสัตว์)	11	20.00
	ของตนเองและพื้นที่ของราชการ	1	1.82

หมายเหตุ: 1/ สอบถามจากเกษตรกรที่เลี้ยงเอง จำนวน 55 คน

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละวิธีการเลี้ยงแพะ และรายได้ที่เกิดจากการเลี้ยงแพะของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งที่ยังมีการเลี้ยงแพะและเลิกเลี้ยงแพะ (ต่อ)

			n=74
วิธีการเลี้ยงแพะ ^{1/}	ปล่อยแปลง	9	16.36
	ขังคอก	15	27.27
	ผูกล่าม	1	1.82
	ขังคอกและปล่อยแปลง	30	54.55
การให้อาหาร ^{1/}	อาหารหยาบ	46	83.64
	อาหารชั้น	-	-
	อาหารหยาบและอาหารชั้น	9	16.36
อาหารหยาบที่ใช้ ^{2/}	หญ้าสด	20	36.36
	เปลือกสับประรด	1	1.82
	กระถิน	53	96.36
	หญ้าแห้ง	-	-
	ฟาง	-	-
	อื่นๆ เช่น กากมัน พืชผักต่างๆ	5	9.09
รายได้จากการเลี้ยงแพะในรอบปีที่ผ่านมา	ไม่มีรายได้	64	86.49
	น้อยกว่า 15,000 บาท	2	2.70
	15,001-30,000 บาท	-	-
	30,001-40,000 บาท	-	-
	40,001-50,000 บาท	2	2.70
	50,001-60,000 บาท	2	2.70
	มากกว่า 60,000 บาท	4	5.41
	รายได้เฉลี่ย 151,410 บาท สูงสุด 350,000 บาท ต่ำสุด ไม่มีรายได้		

หมายเหตุ: 1/ สอบถามจากเกษตรกรที่เลี้ยงเอง จำนวน 55 คน

2/ สอบถามจากเกษตรกรที่เลี้ยงเอง จำนวน 55 ราย และตอบได้หลายข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 6 สรุประดับความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งที่ยังมีการเลี้ยงแพะและเลิกเลี้ยงแพะ ดังนี้

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุน พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับพันธุ์แพะที่ได้รับการสนับสนุน เกษตรกรเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 2.32$) คือเป็นแพะพันธุ์ดี ตรงกับความต้องการของตลาด ส่วนจำนวนแพะที่ได้รับการสนับสนุน เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 1.77$) ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารชั้นที่สนับสนุน เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 1.97$) คือควรมีการสนับสนุน ส่วนจำนวนที่ได้รับการสนับสนุน เกษตรกรเห็นด้วยปานกลางเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 1.51$) ความคิดเห็นเกี่ยวกับเวชภัณฑ์ที่

สนับสนุน เกษตรกรเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 2.30$) ส่วนจำนวนที่ได้การสนับสนุน เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 1.99$) สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุนโดยรวม เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 1.98$)

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตร การอบรมเกษตรกร เพื่อถ่ายทอดให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงแพะ เกษตรกรเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 2.53$) ส่วนความไม่เหมาะสมของระยะเวลาในการอบรม เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 1.86$) สำหรับการตรวจเยี่ยม ให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ เกษตรกรเห็นด้วยน้อย ($\bar{x} = 1.42$) คือเจ้าหน้าที่มีการตรวจเยี่ยม ติดตาม เพื่อให้คำแนะนำน้อย ไม่สม่ำเสมอ สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยรวม เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 1.94$)

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับการสนับสนุน พันธุ์แพะของกิจกรรม เพื่อนำไปประกอบเป็นอาชีพสร้างรายได้ให้ครัวเรือน เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 1.95$) ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะเป็นอาชีพที่มีต้นทุนต่ำ รายได้ดี สามารถนำมาประกอบ เป็นอาชีพหลักได้ เกษตรกรเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 2.45$) สำหรับประเด็นเกี่ยวกับ ตลาดแพะหายาก เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 2.03$) สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะโดยรวม เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 2.14$)

4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารและประโยชน์ของกิจกรรม พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับการขยายพันธุ์แพะแก่เพื่อนบ้านในชุมชน เกษตรกรเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{x} = 2.09$) ควรมีการรวมกลุ่มของ เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม เกษตรกรเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 2.55$) และควรมีประโยชน์ของกิจกรรม เกษตรกรเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 2.57$) สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารและประโยชน์ของกิจกรรม โดยรวม เกษตรกรเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 2.40$)

ตารางที่ 6 แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งที่ยังมีการเลี้ยงแพะ และเลิกเลี้ยงแพะ

ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น จำนวนราย/ (ร้อยละ)				$\bar{X}$	แปลผล
	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย		
n=74						
ปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุน						
1. พันธุ์ที่ได้รับการสนับสนุนเป็น แพะพันธุ์ดี ตลาดมีความต้องการ	38 (51.35)	27 (36.49)	4 (5.41)	5 (6.76)	2.32	เห็นด้วยมาก
2. จำนวนแพะที่ได้รับการสนับสนุน เหมาะสม	27 (36.49)	24 (32.43)	2 (2.70)	21 (28.38)	1.77	เห็นด้วยปานกลาง
3. ควรมีการสนับสนุนอาหารแพะ	17 (22.97)	46 (62.16)	3 (4.05)	8 (10.81)	1.97	เห็นด้วยปานกลาง
4. จำนวนอาหารที่ได้รับการสนับสนุน เหมาะสม	9 (12.16)	38 (51.35)	9 (12.16)	18 (24.32)	1.51	เห็นด้วยปานกลาง
5. ควรมีการสนับสนุนเวชภัณฑ์	27 (36.49)	44 (59.46)	1 (1.35)	2 (2.70)	2.30	เห็นด้วยมาก
6. จำนวนเวชภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุน เหมาะสม	16 (21.62)	46 (62.16)	7 (8.46)	5 (6.76)	1.99	เห็นด้วยปานกลาง
เฉลี่ย					1.98	เห็นด้วยปานกลาง
การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่						
7. เจ้าหน้าที่จัดอบรมให้ความรู้ ดี มีความเหมาะสม	45 (60.81)	24 (30.43)	4 (5.41)	1 (1.35)	2.53	เห็นด้วยมาก
8. ระยะเวลาในการอบรมให้ความรู้ ของเจ้าหน้าที่ ไม่เหมาะสม	32 (43.24)	6 (8.11)	30 (40.54)	6 (8.11)	1.86	เห็นด้วยปานกลาง
9. เจ้าหน้าที่มีการติดตามงาน ให้คำ แนะนำดูแลสม่ำเสมอ	16 (21.62)	24 (32.43)	9 (12.16)	25 (33.78)	1.42	เห็นด้วยน้อย
เฉลี่ย					1.94	เห็นด้วยปานกลาง
การประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ						
10. การเลี้ยงแพะ ทำให้ท่านมีรายได้ เพิ่มขึ้น	27 (36.49)	23 (31.08)	17 (22.97)	7 (9.46)	1.95	เห็นด้วยปานกลาง
11. การเลี้ยงแพะ เป็นอาชีพที่มีต้นทุนต่ำ รายได้ดี สามารถประกอบเป็นอาชีพ หลักได้	49 (66.22)	10 (13.51)	14 (18.92)	1 (1.35)	2.45	เห็นด้วยมาก
12. ตลาดแพะหายาก เมื่อผลิตแล้วไม่มี พ่อค้ารับซื้อ	45 (60.81)	2 (2.70)	11 (14.86)	16 (21.62)	2.03	เห็นด้วยปานกลาง
เฉลี่ย					2.14	เห็นด้วยปานกลาง

ตารางที่ 6 แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งที่ยังมีการเลี้ยงแพะ และเลิกเลี้ยงแพะ (ต่อ)

ความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น จำนวนราย/ (ร้อยละ)				$\bar{x}$	แปลผล
	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย		
การบริหารและประโยชน์ของกิจกรรม						
13. ควรมีการขยายพันธุ์แพะต่อให้ เกษตรกรในชุมชน	36 (48.65)	23 (31.08)	1 (1.35)	14 (18.92)	2.09	เห็นด้วยปานกลาง
14. ควรมีการรวมกลุ่ม	43 (58.11)	30 (40.54)	1 (1.35)	1 (1.35)	2.55	เห็นด้วยมาก
15. กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ เป็นกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ เฉลี่ย	46 (62.16)	25 (33.78)	2 (2.70)	1 (1.35)	2.57	เห็นด้วยมาก
					2.40	เห็นด้วยมาก

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรพบเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 7 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรพบ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรม มากที่สุดคือ ไม่มีพื้นที่สำหรับการเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 54.05 รองลงมาคือ ปัญหาด้านอื่น เช่น ไม่ถนัด/มีอาชีพอื่นที่สร้างรายได้มากกว่า/ไม่ซื่อสัตย์/ทุนหมด/ขาดแคลนน้ำหน้าแล้ง/ไม่มีเวลา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 43.24 เกษตรกรมีอายุมากไม่สามารถเลี้ยงแพะต่อไปได้ คิดเป็นร้อยละ 41.89 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต คือเห็นว่าสนับสนุนจำนวนน้อยไป ผลผลิตที่ได้ไม่สามารถสร้างเป็นรายได้หลักได้ คิดเป็นร้อยละ 21.62 การผสมพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ คือ การไม่มีพ่อพันธุ์สำหรับนำมาผสมพันธุ์ หากต้องจ้างพ่อพันธุ์จะทำให้ต้นทุนการผลิตสูง คิดเป็นร้อยละ 9.46 การตลาดไม่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 5.41 การบริการของเจ้าหน้าที่รัฐ มีการตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำน้อยไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 1.35 และ ด้านอาหารสัตว์ ซึ่งมักจะขาดแคลนในช่วงหน้าแล้ง คิดเป็นร้อยละ 1.35

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรพบเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม

ประเด็นปัญหา ¹	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	16	21.62
2. ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	1	1.35
3. ด้านอาหารสัตว์	1	1.35
4. ด้านการผสมพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์	7	9.46
5. ด้านการตลาด	4	5.41
6. ไม่มีพื้นที่เลี้ยง	40	54.05
7. อายุมาก	31	41.89
8. อื่นๆ (เช่น ไม่ถนัด/มีอาชีพอื่นที่สร้างรายได้มากกว่า/ ไม่ซื่อสัตย์/ทุนหมด/ขาดแคลนน้ำหน้าแล้ง/ไม่มีเวลา)	32	43.24

หมายเหตุ: 1/ตอบได้หลายข้อ

ตอนที่ 5 ผลการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

1. การประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ คือ เพื่อพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการ ผลการประเมินคือ เกษตรกรประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะเพียงระยะสั้นๆ คือ 1.89 ปี ส่วนอาชีพหลักของเกษตรกรยังเป็นอาชีพเดิมคือ การรับจ้าง จึงถือว่าการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรม แบ่งเป็น 4 ประเด็นหลัก คือ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ การบริหารและควมมีประโยชน์ของกิจกรรม เกษตรกรเห็นด้วยในทุกประเด็นหลัก โดยเห็นด้วยมากในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารและประโยชน์ของกิจกรรม

3. การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรพบมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ 1. ไม่มีพื้นที่สำหรับเลี้ยงแพะ 2. อื่นๆ (เช่น ไม่ถนัด/มีอาชีพอื่นที่สร้างรายได้มากกว่า/ไม่ซื่อสัตย์/ทุนหมด/ขาดแคลนน้ำหน้าแล้ง/ไม่มีเวลา เป็นต้น) และ 3. เกษตรกรมีอายุมากไม่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง การประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สรุปได้ดังนี้

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 61 ปีขึ้นไป จบชั้นประถมศึกษา มีการประกอบอาชีพก่อนเข้าร่วมกิจกรรมคือ รับจ้าง ส่วนอาชีพหลังเข้าร่วมกิจกรรมยังคงเดิมคือ รับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมน้อยกว่า 5,000 บาท ประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่ ไม่เคยเลี้ยง

ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด จะได้รับการสนับสนุนพันธุ์แพะเพศเมียรายละ 2-3 ตัว เพศผู้ได้เพียงบางรายๆ ละ 1 ตัว เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการซื้อแพะมาเลี้ยงเพิ่ม และไม่มีแพะอยู่เดิม ปัจจุบัน ณ ปีที่ศึกษา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกิจกรรม เลิกเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 89.19 โดยเลี้ยงแพะประมาณ 1.89 ปี จึงเลิกเลี้ยง สาเหตุที่เลิกคือ ไม่มีพื้นที่เลี้ยง อายุมาก และไม่มีเวลาเลี้ยง

ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะของเกษตรกรก่อนที่จะเลิกเลี้ยง พบว่า เมื่อได้รับการสนับสนุนแม่พันธุ์แพะแล้ว ส่วนใหญ่เกษตรกรจะเลี้ยงดูด้วยตนเอง พื้นที่ที่ใช้เลี้ยงเป็นที่ของตนเองร่วมกับที่สาธารณะทั่วไป เลี้ยงแบบชังคอกร่วมกับการปล่อย ใช้กระถินเป็นอาหารหลัก ในรอบปีที่ผ่านมาไม่มีรายได้จากการเลี้ยงแพะ

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ผลการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรม สรุปได้ 4 ประเด็น คือ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุน โดยรวมเกษตรกรเห็นด้วยในระดับปานกลาง 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยรวมเกษตรกรเห็นด้วยในระดับปานกลาง 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ โดยรวมเกษตรกรเห็นด้วยในระดับปานกลาง และ 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารและประโยชน์ของกิจกรรม โดยรวมเกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก

ผลการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะเพียงระยะสั้นๆ คือ 1.89 ปี ส่วนอาชีพหลักของเกษตรกรยังเป็นอาชีพเดิมคือ การรับจ้าง จึงถือว่าการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ เกษตรกรเห็นด้วยในทุกประเด็นที่ดำเนินกิจกรรม โดยเห็นด้วยมากในประเด็นของการบริหารและประโยชน์ของกิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคที่

เกษตรกรพบมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ 1) ไม่มีพื้นที่สำหรับเลี้ยงแพะ 2) อื่นๆ (เช่น ไม่ถนัด/มีอาชีพอื่นที่สร้างรายได้มากกว่า/ไม่ซื้อสัตว์/ทุนหมด/ขาดแคลนนํ้าหน้าแล้ง/ไม่มีเวลา เป็นต้น) และ 3) เกษตรกรมีอายุมากไม่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ

การอภิปรายผลการศึกษา

1. การประเมินผลโครงการตามวัตถุประสงค์กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

จากผลการศึกษาที่สรุปได้ว่า การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวกำหนดไว้ว่า เพื่อพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการ แต่ผลปรากฏว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่ประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะไม่ว่าจะเป็นอาชีพหลัก อาชีพรอง หรืออาชีพเสริม โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ไม่มีพื้นที่ อายุมาก และ ไม่มีเวลา ทั้งนี้เมื่อได้รับการสนับสนุนพันธุ์แพะแล้ว เกษตรกรเลี้ยงแพะเพื่อสร้างรายได้เพียง 1.89 ปีเท่านั้น และเกษตรกรยังมีการประกอบอาชีพเดิม คือ การรับจ้าง ซึ่งเมื่อสอบถามรายละเอียดถึงเหตุผลที่เกษตรกรเลิกเลี้ยง พบว่า

- กรณีไม่มีพื้นที่สำหรับเลี้ยงแพะ เนื่องจากพื้นที่ที่เกษตรกรตั้งหลักแหล่ง อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ทางราชการมีการจัดสรรให้บางส่วนตามแต่ละระยะเวลาที่เกษตรกรมาอยู่อาศัย คือ เกษตรกรรุ่นแรกแต่ละรายจะได้รับการจัดสรรเป็น พื้นที่อยู่อาศัย 3 ไร่ พื้นที่ทำกิน 20 ไร่ เกษตรกรรุ่นที่ 2 ได้รับการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัย 6 งาน พื้นที่ทำกิน 10 ไร่ เกษตรกรรุ่นที่ 3 ได้รับการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัย 6 งาน ไม่ได้รับการจัดสรรที่ทำกิน สำหรับเกษตรกรปัจจุบัน ไม่ได้รับการจัดสรรพื้นที่ทั้งที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน แต่จะซื้อขายการครอบครองสิทธิกันเอง

เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีพื้นที่อยู่อาศัย ไม่มีพื้นที่ทำกิน จึงเลี้ยงแพะในพื้นที่ของตนเองร่วมกับพื้นที่สาธารณะทั่วไป (ข้างคอกในพื้นที่ตนเองร่วมกับการปล่อยเลี้ยงในที่สาธารณะ) และบางรายต้องนำแพะไปเลี้ยงในพื้นที่ของส่วนราชการ ทำให้เกิดปัญหาการรुक้าพื้นที่ของเพื่อนบ้านและส่วนราชการ ส่วนเกษตรกรรายที่มีพื้นที่ทำกิน ก็ไม่ใช้พื้นที่ดังกล่าวเลี้ยงแพะ เนื่องจากเกษตรกรจะใช้พื้นที่ปลูกสับปะรด ซึ่งสร้างรายได้มากกว่าการเลี้ยงแพะ จึงเลี้ยงแพะในพื้นที่ของตนเองร่วมกับพื้นที่สาธารณะทั่วไป เช่นเดียวกับเกษตรกรที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน ปัญหาจึงเกิดเช่นเดียวกัน

- กรณีเกษตรกรอายุมาก จากการศึกษารายละเอียดพบว่า เกษตรกรให้ความสนใจ ตั้งใจในการเลี้ยง แต่มีอายุมากและไม่มีทายาทสืบทอดอาชีพเลี้ยงแพะ

- กรณีไม่มีเวลา จากการศึกษารายละเอียด พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างที่สร้างรายได้สม่ำเสมอทุกวัน ในขณะที่พันธุ์แพะที่ได้รับการสนับสนุนมีจำนวนน้อย ต้องใช้เวลาในการขยายพันธุ์และสร้างผลผลิต ไม่สามารถสร้างรายได้ทุกวัน การเลี้ยงแพะจึงไม่มีเหตุจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนอาชีพ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ เลิกเลี้ยงแพะด้วยเหตุผลข้างต้น แต่การศึกษาครั้งนี้ ได้ข้อค้นพบว่า การส่งเสริมกิจกรรมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีส่วนผลักดัน กระตุ้นให้เกษตรกรสนใจประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะมากขึ้น เนื่องจาก พื้นที่ดังกล่าวเกิดกลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านรวมไทย ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรที่เลี้ยงแพะเป็นอาชีพหลัก เป็นกลุ่มเกษตรกรที่พัฒนามาจากการจัดตั้งกลุ่มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละปี เริ่มจัดตั้งในปี 2550 ปัจจุบันมีที่ทำการอยู่ที่บ้านรวมไทย หมู่ที่ 7 ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี มีสมาชิกกลุ่มทั้งสิ้น 40 คน ข้อบ่งชี้ความสำเร็จของกลุ่มแพะรวมไทย สรุปได้ดังนี้

1) สมาชิกกลุ่มยึดอาชีพการเลี้ยงแพะเป็นอาชีพหลัก ที่สร้างรายได้ให้ครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ

2) กลุ่มมีการบริหารจัดการอย่างชัดเจน ยึดหลักการดำเนินงานตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้ อย่างเคร่งครัด โดยสมาชิกมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

3) มีกิจกรรมบริการที่เอื้อต่อสมาชิก สนับสนุนให้มีการพัฒนาอาชีพ เช่น การตั้งกองทุนยาเพื่อความสะดวกลดภาระค่าใช้จ่าย/การจัดทำแปลงกระถินเพื่อการสนับสนุนอาหารหยาบ/การร่วมกันจัดป้องกันโรค เช่น การทำวัคซีนร่วมกัน การสำรวจสัตว์เลี้ยงกลุ่มร่วมกัน การบำเพ็ญประโยชน์แก่หมู่บ้านร่วมกัน/การบริการด้านเงินกู้ เพื่อการพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

ภาพที่ 2 คณะกรรมการกลุ่มแพะรวมไทย

4) หน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญ โดยการสนับสนุนทั้งงบประมาณและอื่นๆ เพื่อการพัฒนาอาชีพ เช่น การสนับสนุนพื้นที่จัดทำแปลงกระถินของสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์/ การสนับสนุนงบประมาณของจังหวัดเคลื่อนที่ หรือของพัฒนาชุมชน เพื่อการพัฒนาอาชีพ/การสนับสนุนของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

ภาพที่ 3 การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มแพะรวมไทย

2. ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

แม้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมในปัจจุบันจะเลิกเลี้ยง แต่เมื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรม พบว่า เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรม คือเห็นด้วยกับการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ และเห็นด้วยมากว่าเป็นกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ต่อเกษตรกร สอดคล้องกับงานวิจัย (2555) ที่ได้ศึกษาประเมินผลโครงการพระราชดำริฯ บ้านทุ่งจี้ ตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งพบว่าการส่งเสริมอาชีพของโครงการพระราชดำริฯ บ้านทุ่งจี้ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอสำหรับเกษตรกร

จากข้อค้นพบ การส่งเสริมกิจกรรมการเลี้ยงแพะ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีส่วนผลักดัน กระตุ้นให้เกษตรกรสนใจประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการเกิดกลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านรวมไทย ที่สามารถยึดการเลี้ยงแพะเป็นอาชีพหลักของตนเองได้ ดังนั้น เกษตรกรที่มีเข้าร่วมโครงการ ควรเป็นเกษตรกรที่มีความสนใจในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะอย่างจริงจัง ควรมีความอดทน ซื่อสัตย์ ซึ่งจะทำให้การประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะประสบความสำเร็จ สร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว

ข้อเสนอสำหรับเจ้าหน้าที่

1. ควรมีการสำรวจอาชีพและความสนใจของเกษตรกรก่อนสมัครเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่จะประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต

2. ปรับปรุงกิจกรรมโดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ด้วยการติดตามตรวจเยี่ยมให้ความรู้ เพิ่มประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะแก่เกษตรกรให้มากขึ้น โดยเฉพาะการให้ความรู้ วิธีการเลี้ยงการจัดการฟาร์มแพะในพื้นที่จำกัด

3. สนับสนุนส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกลุ่มผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่ โดยการสนับสนุนให้กลุ่มเข้ามามีบทบาทการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ตั้งแต่การคัดเลือกเกษตรกร การสนับสนุนความรู้ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการสร้างเงื่อนไขกฎระเบียบต่างๆ

4. ลดการสนับสนุนปัจจัยการผลิตรายบุคคล แต่เพิ่มการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับกลุ่ม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการกระบวนการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอสำหรับนโยบาย

บทบาทเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ มีความสำคัญต่อการแสดงความคิดเห็นที่ดีต่อโครงการของเกษตรกร จึงควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ และพัฒนาความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ให้สามารถติดตาม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยในอนาคต

ควรศึกษาวิจัยการประเมินผลโครงการอื่นๆ ที่หน่วยงานในกรมปศุสัตว์จัดทำขึ้น เพื่อได้ข้อมูลสำหรับนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์. 2543. การอนุมัติงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กองแผนงาน กรมปศุสัตว์. (อட்சำเนา).
- กรมปศุสัตว์. 2550. เอกสารคำแนะนำการเลี้ยงแพะ. สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ.
- กาจัน กอสี. 2555. การประเมินผลโครงการพระราชดำริฯ บ้านทุ่งจี้ ตำบลทุ่งกว้าว อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จันทนา บุญศิริ และ วาณี ศิลประสาทเอก. 2549. การศึกษาสภาพการเลี้ยงและวิถีตลาดแพะเนื้อใน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์. (อட்சำเนา).
- นรากรณ์ สุกุลพลไพศาล. 2540. การประเมินผลโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ตามแผนปรับโครงสร้าง และระบบการผลิตการเกษตรปี 2537-2539 : กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นคร มุลน้า. 2541. การประเมินผลโครงการคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอำเภอต๋อยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2546. สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. โรงพิมพ์ จามจุรีโปรดักท์, กรุงเทพฯ.
- บุญชัย ศิริถินพยัคฆ์. 2551. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าขายแดนของประชาชนในเขตอำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, เชียงราย
- ประชุม รอดประเสริฐ. 2529. การบริหารโครงการ. เนติกุลการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- ปรีดี โชติช่วง, โกวิท พวงงาม, พิชัย หวัดสูงเนิน. 2536. การพัฒนาชุมชนและการบริหารงานพัฒนา ชุมชน. บพิธการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2544. การวิจัยประเมินผลหลักการและกระบวนการ. คณะรัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พรทิพย์ นวลอนงค์. 2544. การประเมินผลโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลในกระชัง จังหวัดลำปาง วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิสุทธิ พิภก. 2539. การประเมินผลโครงการการเลี้ยงสุกรเพื่อการส่งออก ของจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. 2551. รายงานการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (อட்சำเนา).
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. 2558. รายงานการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (อட்சำเนา).

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2536. หลักสำคัญของการประเมินผลโครงการ. วารสารวิชาการเกษตร.
11(3):174-175